

Lieta C-73/23**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2023. gada 10. februāris

Iesniedzējtiesa:

Tribunal de première instance de Liège (Beļģija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 30. janvāris

Prasītāja:

Chaufontaine Loisirs SA

Atbildētāja:

État belge

1. Tiesvedības priekšmets un fakti

- 1 Ar 2016. gada 1. jūlija likumu azartspēles tiešsaistē, proti, azartspēles, kuras tiek piedāvātas tiešsaistē, tika īpaši apliktas ar PVN, atceļot atbrīvojuma [no PVN] režīmu, kas attiecās uz azartspēlēm, kā arī uz loterijām kopumā.
- 2 [Beļģijas] Konstitucionālajā tiesā tika celta prasība atcelt šo īpašo atkāpi, pamatojoties uz valsts tiesību aktos paredzēto normu par pilnvarām pārkāpumu un it īpaši PVN direktīvas pamatā esošā nodokļu neitralitātes principa neievērošanu, jo šis likums rada atšķirību starp PVN režīmiem, kas piemērojami tiešsaistes azartspēlēm un derībām, no vienas puses, un “fiziski pieejamām” azartspēlēm un derībām, kā arī tiešsaistes un “fiziski pieejamām” loterijām, no otras puses.
- 3 Konstitucionālā tiesa pieņēma prasības pamatus par valsts tiesību aktos paredzēto normu par pilnvarām pārkāpumu un uzskatīja, ka nav nepieciešams izskatīt pārējos pamatus, it īpaši pamatu par nodokļu neitralitātes principa neievērošanu, jo ar to palīdzību nebūtu iespējams panākt atcelšanu plašākā apmērā.

- 4 Līdz ar to Konstitucionālā tiesa no 2018. gada 21. maija atcēla attiecīgās 2016. gada 1. jūlija likuma normas, precizējot, ka nodokļu maksājumi, kas samaksāti par laikposmu no 2016. gada 1. jūlija līdz 2018. gada 21. maijam, tiek saglabāti, ņemot vērā budžeta un administratīvās grūtības, ko izraisītu to atmaksāšana (skat. spriedumus, 2018. gada 22. marts, 34/2018, un 2018. gada 8. novembris, 155/2018).
- 5 Prasītāja pārvalda tiešsaistes kazino. Tā lūdz atmaksāt galvenokārt summu 640 478,825 EUR apmērā, ko tā ir samaksājusi kā PVN par azartspēlēm un derībām tiešsaistē, kas tika piedāvātas laikposmā no 2016. gada 1. jūlija līdz 2018. gada 22. maijam.
- 6 Ar 2020. gada 1. decembra lēmumu iestāde noraidīja šo lūgumu, pamatojoties uz to, ka nebija izpildīti nosacījumi par to, kā celt prasību par nodokļa atmaksu.
- 7 Tālab prasītāja vērsās iesniedzējtiesā.

2. Attiecīgās tiesību normas

Līgums par Eiropas Savienības darbību

- 8 267. pantā ir noteikts:

“Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par:

- a) Līgumu interpretāciju;
- b) Savienības iestāžu vai struktūru tiesību aktu spēkā esamību un interpretāciju.

[..]

Ja šādu jautājumu ierosina par lietu, ko izskata dalībvalsts tiesa, kuras lēmumus saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt, tad šai dalībvalsts tiesai jāgriežas Tiesā.

[..]”

Padomes Direktīva 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu

- 9 135. panta 1. punkta i) apakšpunkts ir formulēts šādi:

“1. Dalībvalstis atbrīvo no nodokļa šādus darījumus:

[..]

- i) derības, loterijas un citus azartspēļu veidus, uz kuriem attiecas noteikumi un ierobežojumi, ko noteikusi katra dalībvalsts.

[..]”

3. Lietas dalībnieku argumenti

A. *Prasītāja*

- 10 Vispirms prasītāja apgalvo, ka strīdīgais PVN tika iekasēts, neievērojot nodokļu neitralitātes principu, kas ir PVN direktīvas pamatā. Tā arī kritizē atceltā likuma iedarbības saglabāšanu attiecīgajā laikposmā.
- 11 Prasītāja apstrīd atšķirīgo attieksmi pret produktiem (tostarp loterijām), ko tiešsaistē piedāvā [Beļģijas] Nacionālā loterija, (kuri ir atbrīvoti no PVN) un spēlēm un derībām, ko tiešsaistē piedāvā dažādi privāti saimnieciskās darbības veicēji (kuras ir apliekamas ar PVN).
- 12 Prasītāja precizē, ka azartspēles un loterijas konkurē vienā un tajā pašā tirgū. Turklāt tā uzsver, ka Nacionālā loterija savā tīmekļa vietnē papildus plašam loteriju klāstam piedāvā spēles un derības tiešsaistē, kuras ir līdzīgas citu tiešsaistes uzņēmumu piedāvātajām spēlēm, turklāt šī līdzība ir apstiprināta zinātniskajā literatūrā, it īpaši attiecībā uz atkarību, kas veidojas no šīm spēlēm. Noslēgumā tā norāda, ka Nacionālā loterija īsteno ļoti uzstājīgu reklāmas kampaņu, ņemot vērā, ka šajā kontekstā netiek veikta kontrole.
- 13 Tā atsaucas uz vairākiem Tiesas spriedumiem, tostarp 2019. gada 27. jūnija spriedumu *Belgisch Syndicaat van Chiropraxie u.c.* (C-597/17, EU:C:2019:544), kurā atgādināts nodokļu neitralitātes principa tvērums:

“28. *Otrām kārtām dalībvalstīm ir jāievēro nodokļu neitralitātes princips, kas liedz tādu līdzīgu pakalpojumu sniegšanu, starp kuriem pastāv konkurence, no PVN viedokļa izvērtēt atšķirīgi (spriedums, 2006. gada 27. aprīlis, Solleveld un van den Hout-van Eijnsbergen, C-443/04 un C-444/04, EU:C:2006:257, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).*

[..]

47. *Šis princips nepieļauj atšķirīgu attieksmi no PVN viedokļa pret līdzīgām precēm vai līdzīgiem pakalpojumiem, starp kuriem pastāv savstarpēja konkurence (spriedumi, 2014. gada 11. septembris, K, C-219/13, EU:C:2014:2207, 24. punkts, un 2017. gada 9. marts, Oxycure Belgium, C-573/15, EU:C:2017:189, 30. punkts)”.*

- 14 Tā secina, ka šī atšķirīgā attieksme nerespektē neitralitātes principu tādēļ, ka šie divi pakalpojumi ir līdzīgi, jo:
 - tiem ir līdzīgas īpašības un tie atbilst vienādām patērētāju vajadzībām, pamatojoties uz izmantošanas salīdzināmības kritēriju,

- pastāvošās atšķirības būtiski neietekmē vidusmēra patērētāja lēmumu izmantot vienu vai otru no minētajiem pakalpojumiem.
- 15 Tālāk prasītāja pārmet *État belge* [Beļģijas valstij], ka tā ir saglabājusi spēkā no [tiesību normu] atcelšanas izrietošo iedarbību no 2016. gada 1. jūlija līdz 2018. gada 21. maijam. Tā atgādināja iestādei, ka 2019. gada 27. jūnija spriedumā *Belgisch Syndicaat van Chiropraxie* u.c. (C-597/17, EU:C:2019:544) Tiesa nosprieda, ka “valsts tiesa nevar izmantot valsts tiesību normu, kas tai dod iespēju saglabāt konkrētas atcelta valsts tiesību akta tiesiskās sekas, lai provizoriski uzturētu spēkā valsts tiesību normu iedarbību”.
 - 16 Konstitucionālās tiesas atcelto normu iedarbības retroaktīva saglabāšana spēkā neatbilst likumīgam mērķim vai prasībām par sabiedrības interesēm, kas vienīgi var pamatot iejaukšanos principos. Turklāt šī iejaukšanās ir nesamērīga, jo ar to tiek izjaukts līdzsvars starp iesaistīto pušu interesēm.
 - 17 Tiesas judikatūrā tiek uzskatīts – tas, ka nodokļa maksātājam nav iespējams atgūt valstij samaksāto PVN, pārkāpjot Eiropas Savienības tiesības, ir iejaukšanās, kurai nav likumīga mērķa un kas nav samērīga un neievēro tiesības uz īpašumu, kuras ir nostiprinātas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Pirmā papildprotokola 1. pantā.

B. *État belge*

- 18 *État belge* uzskata, ka loterijas nelīdzinās tiešsaistes azartspēlēm, tāpēc nodokļu neitralitātes princips nav ticis pārkāpts.
- 19 Tās ieskatā loterijas ietilpst atsevišķā kategorijā, kas atšķiras no azartspēlēm, jo īpaši šādu iemeslu dēļ:
 - Saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem 1999. gada 7. maija Likums par azartspēlēm, derībām, azartspēļu iestādēm un spēlētāju aizsardzību neattiecas uz loterijām, jo likumdevējs tās ir nepārprotami izslēdzis no šā likuma piemērošanas jomas saskaņā ar tā 3. a pantu. Uz loterijām attiecas 1851. gada 31. decembra Likums par loterijām un 1991. gada 22. jūlija Likums par Nacionālo loteriju.
 - Saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem Nacionālajai loterijai, kas ir valsts organizācija, ir likumīgs monopols attiecībā uz loteriju organizēšanu. Tomēr Nacionālās loterijas korporatīvais mērķis attiecas arī uz azartspēļu un derību organizēšanu visās to formās.
 - Azartspēles un derības, ko tiešsaistē piedāvā privātie saimnieciskās darbības veicēji, kontrolē *Commission des jeux de hasard* [Azartspēļu komisija]. Nacionālā loterija ir *État belge* pārziņā. It īpaši Nacionālajai loterijai ir jānoslēdz pārvaldības līgums ar *État belge* (2002. gada 19. aprīļa likuma 14. pants). Šis pārvaldības līgums uzliek dažādus pienākumus Nacionālajai loterijai, kas ir sabiedriskas nozīmes organizācija. Ir precizēts, ka Nacionālās loterijas uzdevums ir vispārējās interesēs un saskaņā ar komerciālām metodēm

- organizēt loterijas, konkursus, azartspēles un derības (skat. 2002. gada 19. aprīļa likuma 3. panta 3. punktu).
- Pārvaldības līgumā ir noteikti monopola nomas maksas aprēķināšanas un maksāšanas noteikumi, īpašās iemaksas un procentuālā daļa no peļņas pirms nodokļu nomaksas, kas tiek iekasēta katru gadu:
 - lai finansētu palīdzības programmas attīstības valstīm (“Nacionālās loterijas subsīdijas”);
 - sabiedriskā labuma mērķiem, kā noteikusi Ministru padome,
 - kā arī ikgadējai dotācijai, kas piešķirta *Caisse nationale des calamités* [Nacionālajam katastrofu fondam], *Fondation Roi Baudouin* [Karaļa Boduēna fondam] un *Fonds belge de survie* [Beļģijas Izdzīvošanas fondam].
 - Nacionālās loterijas tiesiskajā regulējumā ir noteikti dažādi pasākumi cilvēku aizsardzībai (sabiedrības informēšana par reālajām laimesta izredzēm katram piedāvātajam produkta veidam, informācijas kampaņu organizēšana par ekonomiskajiem, sociālajiem un psiholoģiskajiem riskiem, kas saistīti ar azartspēļu atkarību).
 - Turklāt pēc *État belge* datiem sadalījuma rādītājs, kas atspoguļo spēlētājiem izmaksātās naudas daļu no visām veiktajām likmēm, ir ievērojami atšķirīgs loterijas spēlēm (zems peļņas rādītājs spēlētājiem – 50 līdz 60 %) salīdzinājumā ar citām azartspēlēm (augsts peļņas rādītājs – 95 % un vairāk).
- 20 *État belge* atgādina, ka dalībvalstīm ir rīcības brīvība atbrīvot noteiktas spēļu kategorijas no PVN un savukārt citas aplikt ar PVN.
- 21 Attiecībā uz atceltu tiesību aktu iedarbības saglabāšanu prasītāja nodokļu iestādes ieskatā nepilnīgi saprot rezolutīvo daļu 2019. gada 27. jūnija spriedumā *Belgisch Syndicaat van Chiropraxie u.c. (C-597/17, EU:C:2019:544)*, kas ir formulēta šādi: “valsts tiesa nevar izmantot valsts tiesību normu, kas tai dod iespēju saglabāt konkrētas atcelta valsts tiesību akta tiesiskās sekas, lai provizoriski uzturētu spēkā tādu valsts tiesību normu iedarbību, kuras tā atzinusi par nesaderīgām ar Direktīvu 2006/112, līdz tiks panākta to atbilstība šai direktīvai, lai, pirmkārt, ierobežotu tiesiskās nedrošības riskus, kuri izriet no šīs atcelšanas ar atpakaļejošu spēku, un, otrkārt, izvairītos piemērot valsts tiesisko regulējumu, kas pastāvēja pirms šīm normām, kuras ir nesaderīgas ar minēto direktīvu (*nodokļu iestādes pasvītrojums*).
- 22 Tomēr šajā lietā Konstitucionālā tiesa atcēla attiecīgās normas tādēļ, ka tās ir pretrunā valsts tiesību aktiem, nevis tāpēc, ka tā būtu uzskatījusi tās par nesaderīgām ar PVN direktīvu.
- 23 Nodokļu iestāde apgalvo, ka Konstitucionālās tiesas atceltās normas nav neatbilstīga PVN direktīvas transponēšana.

4. Tiesas vērtējums

A. Pirmais pamats par nodokļu neitralitātes principu

- 24 Tiesa 2019. gada 27. jūnija spriedumā *Belgisch Syndicaat van Chiropraxie u.c./Ministerraad* (C-297/17, ECLI:EU:C:2019:544, 28. un 47. punkts) atgādināja nodokļu neitralitātes principa tvērumu:

“Otrām kārtām dalībvalstīm ir jāievēro nodokļu neitralitātes princips, kas liedz tādu līdzīgu pakalpojumu sniegšanu, starp kuriem pastāv konkurence, no PVN viedokļa izvērtēt atšķirīgi (spriedums, 2006. gada 27. aprīlis, *Solle veld un van den Hout-van Eijnsbergen*, C-443/04 un C-444/04, EU:C:2006:257, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

[..]

Šis princips nepieļauj atšķirīgu attieksmi no PVN viedokļa pret līdzīgām precēm vai līdzīgiem pakalpojumiem, starp kuriem pastāv savstarpēja konkurence (spriedumi, 2014. gada 11. septembris, K, C-219/13, EU:C:2014:2207, 24. punkts, un 2017. gada 9. marts, *Oxycure Belgium*, C-573/15, EU:C:2017:189, 30. punkts)”.

- 25 Secinājumos lietā *The English Bridge Union* (C-90/16, EU:C:2017:464, 19. punkts) ģenerālvokāts M. Špunars neitralitātes principu saistībā ar azartspēļu atbrīvojumu [no nodokļa] rezumējoši izteica šādi: “Tiesa lietā *Rank Group* nosprieda, ka ar atšķirībām PVN režīmā attiecībā uz divu no patērētāju viedokļa identisku vai līdzīgu pakalpojumu sniegšanu, kas apmierina vienādas patērētāja vajadzības, pietiek, lai konstatētu nodokļu neitralitātes principa pārkāpumu saistībā ar atbrīvojumu azartspēlēm, kas ir noteikts PVN direktīvas 135. panta 1. punkta i) apakšpunktā. Jautājums, vai attiecīgā darbība bija “derības, loterijas un citi azartspēļu veidi”, bija atkarīgs no pieejas, kas ir orientēta uz tirgu, – ja klienti uzskata pakalpojumus par līdzīgiem, tie ar nodokli ir jāapliek vienādi”.
- 26 Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta i) apakšpunktā dalībvalstīm ir atstāta plaša rīcības brīvība attiecībā uz azartspēļu atbrīvošanu no nodokļa vai aplikšanu ar nodokli, jo tajā dalībvalstīm ir atļauts izvirzīt nosacījumus un ierobežojumus, ar kādiem var piemērot atbrīvojumu. Dalībvalstu pilnvaras paredzēt nosacījumus un ierobežojumus šajā tiesību normā paredzētajam atbrīvojumam no PVN ļauj tām no šī nodokļa atbrīvot tikai dažas azartspēles.
- 27 Tiesa 1994. gada 24. marta spriedumā *Schindler* (C-275/92, EU:C:1994:119, 60. un 61. punkts), kas pasludināts saistībā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību, norādīja: “Turpinājumā ir jānorāda, ka, ņemot vērā to summu, ko tajā iespējams iekasēt, un laimestu, ko tās var piedāvāt spēlētājiem, apmēru, jo īpaši, ja tās tiek organizētas lielā mērogā, loterijas ir saistītas ar augstu noziedzības un krāpšanas risku. Tās turklāt arī veicina naudas tērēšanu ar m kaitīgām individuāla un sociāla

rakstura sekām. Visbeidzot, lai gan šo iemeslu pašu par sevi nevar uzskatīt par objektīvu pamatojumu, nav mazsvarīgi, ka loterijas var dot būtiski veicināt tādu nekomerciālu vai sabiedriskas nozīmes darbību finansēšanu kā labklājības veicināšana, labdarība, sports vai kultūra.

Šīs īpatnības pamato to, ka valsts iestādēm ir pietiekami plaša rīcības brīvība, lai noteiktu prasības, kas saistītas ar spēlētāju aizsardzību un – plašākā nozīmē, ņemot vērā katras dalībvalsts sociāli kulturālās īpatnības, – sabiedriskās kārtības aizsardzību gan attiecībā uz loteriju rīkošanas kārtību un to likmju lielumu, gan no tām gūtās peļņas izlietošanu”.

- 28 Tiesa 2021. gada 18. maija rīkojumā *Fluctus* u.c. (C-920/19, nav publicēts, EU:C:2021:395), kurš arī tika pasludināts pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā, lēma šādi: “LESD 56. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka duāla azartspēļu organizēšanas sistēma nav tam pretrunā tikai tādēļ vien, ka monopola īpašnieka loteriju un kazino reklāmas prakses mērķis ir sekmēt aktīvu dalību azartspēlēs, piemēram, padarot azartspēles par ikdienišķu parādību, piešķirot tām pozitīvu tēlu saistībā ar apstākli, ka gūtā peļņa tiek atvēlēta darbībām sabiedrības interešu labā, vai vairojot azartspēļu pievilcību ar reklāmas paziņojumiem, kas piesaista uzmanību ar ievērojamu laimestu solījumiem”.
- 29 Tiesa 2011. gada 10. novembra spriedumā *The Rank Group* (C-259/10 un C-60/10, EU:C:2011:719, 49.-51. punkts), kas šoreiz tika pasludināts PVN jomā, savukārt attiecībā uz bingo un spēļu automātu salīdzināmību atgādināja, ka “no tā izriet, ka atšķirībām tiesiskajā režīmā, uz kurām atsaukušās iesniedzējtiesas, nav nozīmes, vērtējot attiecīgo azartspēļu līdzību.

Šādu iznākumu neliek apšaubīt apstākļi, ka noteiktos izņēmuma gadījumos Tiesa ir atzinusi, ka, ievērojot attiecīgās jomas specifiskos apstākļus, atbilstošā tiesiskā regulējuma atšķirības un juridiskā režīma, kas reglamentē attiecīgo preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, atšķirības, tādas kā tas, vai par zālēm ir vai nav saņemama kompensācija vai arī vai pakalpojuma sniedzējs kā nodokļa maksātājs ir pakļauts pienākumam sniegt universālu pakalpojumu, var izraisīt nošķiršanu no patērētāja viedokļa, raugoties no tā paša vajadzību apmierināšanas viedokļa (skat. iepriekš minēto 2001. gada 3. maija spriedumu lietā Komisija/Frāncija, 27. punkts, kā arī 2009. gada 23. aprīļa spriedumu lietā C- 357/07 *TNT Post UK*, Krājums, I- 3025. lpp., 38., 39. un 45. punkts).

Ievērojot iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmā jautājuma a) punktu lietā C- 259/10 un uz pirmo jautājumu lietā C- 260/10 ir jāsniedz atbilde, ka gadījumā, ja divām azartspēlēm tiek piemēroti atšķirīgi režīmi saistībā ar atbrīvojuma no PVN piešķiršanu saskaņā ar Sestās direktīvas 13. panta B daļas f) apakšpunktu, nodokļu neitralitātes princips ir jāinterpretē tādējādi, ka nav jāņem vērā apstākļi, ka uz šīm divām azartspēlēm attiecas atšķirīgas licenču kategorijas un atšķirīgi tiesiskie režīmi attiecībā uz kontroli un reglamentēšanu”.

- 30 Tiesa 2010. gada 10. jūnija spriedumā *Leo-Libera* (C-58/09, EU:C:2010:333), kurš tika pasludināts PVN jomā, atgādināja, ka: “35. Šis princips, neatņemot Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta i) apakšpunktam un plašajai rīcības brīvībai, kas šajā tiesību normā ir piešķirta dalībvalstīm, jebkādu lietderīgu iedarbību, nebūtu interpretējams tādējādi, ka tas liedz atbrīvot no PVN maksāšanas viena veida azartspēles, kaut arī cita veida spēles nav atbrīvotas, tomēr ar nosacījumu, ka abi spēļu veidi savstarpēji nekonkurē”.
- 31 Šajā lietā, ņemot vērā Tiesas judikatūras analīzi, rodas grūtības interpretēt Savienības tiesības, kas pamato pirmo divu prejudiciālo jautājumu uzdošanu.
- 32 Šie jautājumi ir plašāki nekā pirmais jautājums, ko 2022. gada 18. novembrī uzdeva tā pati Ljēžas Pirmās instances tiesa (lieta C-741/22) par atšķirīgo attieksmi pret tiešsaistes loterijām, kuras piedāvā Nacionālā loterija, un citām tiešsaistes azartspēlēm, ko piedāvā privāti uzņēmumi.
- 33 Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz atšķirīgo attieksmi pret tiešsaistē piedāvātām azartspēlēm un, pirmkārt, tiešsaistē nepiedāvātām azartspēlēm (pirmais jautājums) un, otrkārt, tiešsaistē piedāvātām vai nepiedāvātām loterijām (otrais jautājums).

Otrais pamats par atceltā likuma iedarbības saglabāšanu

- 34 No lietas dalībnieku apgalvojumiem izriet, ka Savienības tiesību interpretācija rada grūtības vairākos aspektos.
- 35 Vispirms 2019. gada 27. jūnija spriedumā *Belgisch Syndicaat van Chiropraxie* u.c. (C-597/17, EU:C:2019:544, 59. un 60. punkts) Tiesa atgādināja nosacījumus, ar kādiem dalībvalsts var saglabāt Savienības tiesībām pretrunā esošas tiesību normas iedarbību:

“Proti, pat pieņemot, ka imperatīvi tiesiskās drošības apsvērumi būtībā izņēmuma kārtā varētu provizoriski apturēt izslēdzošo iedarbību, ko rada tieši piemērojama Savienības tiesību norma attiecībā uz tai pretrunā esošiem valsts tiesību aktiem, šāda apturēšana šajā gadījumā uzreiz ir jāizslēdz, ciktāl iesniedzējtiesa nav minējusi konkrētus elementus, ar kuriem varētu konstatēt konkrētus tiesiski nedrošas situācijas riskus (pēc analogijas skat. spriedumu, 2010. gada 8. septembris, *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, 67. punkts).

Konkrētāk, norāde par administratīva rakstura un ar valsts budžetu saistītiem sarežģījumiem, kurus varētu izraisīt pamatlietā strīdīgo normu atcelšana, nav pietiekams pamats, kas raksturotu imperatīvus tiesiskās drošības apsvērumus (pēc analogijas skat. spriedumus, 2012. gada 18. oktobris, *Mednis*, C-525/11, EU:C:2012:652, 44. punkts, un 2014. gada 10. aprīlis, *Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company*, C-190/12, EU:C:2014:2490, 111. punkts)”.

- 36 Šajā lietā, ja izrādās, ka atbrīvojuma no PVN atcelšana vienīgi attiecībā uz tiešsaistes azartspēlēm patiešām nav savienojama ar neitralitātes principu PVN

jomā (skat. pirmo pamatu), rodas jautājums, vai šīs tiesību normas atcelšanas iedarbība netika saglabāta uz Savienības tiesību rēķina, jo tās tika saglabātas, “ņemot vērā budžeta un administratīvās grūtības, ko izraisītu jau samaksāto nodokļu atmaksāšana”, pat ja atcelšana izriet no valsts tiesību normu, nevis Savienības tiesību pārkāpuma.

- 37 Turpinājumā 2008. gada 10. aprīļa spriedumā *Marks & Spencer* (C-309/06, EU:C:2008:211) Tiesa nosprieda, ka, ja dalībvalsts ir kļūdaini interpretējusi valsts tiesību aktus, “kā rezultātā noteikta veida piegādēm vai pakalpojumiem, kuriem būtu jāpiemēro atbrīvojums no nodokļa, [...] tiek piemērots standarta likmes nodoklis, [Savienības] tiesību vispārējie principi, ieskaitot nodokļu neitralitātes principu, ir piemērojami tādējādi, ka saskaņā ar tiem uzņēmējam, kurš ir veicis šīs piegādes vai sniedzis šos pakalpojumus, tiek piešķirtas tiesības atgūt summas, kas tam tika pieprasītas kļūdas dēļ attiecībā uz šīm pašām piegādēm vai pakalpojumiem”.
- 38 Šajā lietā ir jānoskaidro, vai nodokļa maksātājam ir tiesības arī uz tādu nodokļu atmaksu, kuri saglabāti, neievērojot PVN direktīvu un nodokļu neitralitātes principu.
- 39 Visbeidzot, ciktāl apstrīdētā atbrīvojuma no PVN atcelšana tika atcelta valsts tiesību normas pārkāpuma dēļ, ir jāzina arī tas, vai Konstitucionālajai tiesai kā “valsts tiesai, kuras lēmumus saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt”, tomēr bija pienākums vērsties Tiesā saskaņā ar LESD 267. panta trešo daļu.
- 40 Par šiem aspektiem iesniedzējtiesa uzdos piekto, ceturto un trešo jautājumu.

5. Prejudiciālie jautājumi

- 41 Tiesa uzdod Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:
- 1) Vai Padomes Direktīvas 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu 135. panta 1. punkta i) apakšpunkts un nodokļu neitralitātes princips ļauj dalībvalstij no šajā tiesību normā paredzētā atbrīvojuma izslēgt tikai tās azartspēles, kuras tiek piedāvātas tiešsaistē, lai gan attiecībā uz azartspēlēm, kuras netiek piedāvātas tiešsaistē, atbrīvojums no PVN tiek saglabāts?
 - 2) Vai Padomes Direktīvas 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu 135. panta 1. punkta i) apakšpunkts un nodokļu neitralitātes princips ļauj dalībvalstij no šajā tiesību normā paredzētā atbrīvojuma izslēgt tikai azartspēles, kuras tiek piedāvātas tiešsaistē, izņemot loterijas, kuras ir atbrīvotas no PVN neatkarīgi no tā, vai tās tiek vai netiek piedāvātas tiešsaistē?

3) Vai Līguma par Eiropas Savienības darbību [2]67. panta trešajā daļā tiek pieļauts, ka augstākas instances tiesa lemj par valsts tiesību normas, kuru tā atceļ valsts tiesību pārkāpuma dēļ, iedarbības saglabāšanu, neņemot par Savienības tiesību pārkāpumu, kas arī tika izvirzīts šajā tiesā, un līdz ar to neuzdodot prejudiciālu jautājumu par šīs valsts tiesību normas saderību ar Savienības tiesībām, un nelūdzot Tiesai noskaidrot, kādos apstākļos tā varēja lemt par šīs normas iedarbības saglabāšanu, neraugoties uz tās nesaderību ar Savienības tiesībām?

4) Ja atbilde uz kādu no iepriekš minētajiem jautājumiem ir noliedzoša, vai Konstitucionālā tiesa varēja saglabāt to tiesību normu, kuras tā atcēla to neatbilstības valsts tiesību normām par pilnvaru sadalījumu dēļ, iepriekšējo iedarbību, kaut gan šīs normas bija pretrunā arī Padomes PVN Direktīvai 2006/112/EK, lai izvairītos no budžeta un administratīvajām grūtībām, ko izraisītu jau samaksāto nodokļu atmaksāšana?

5) Ja atbilde uz iepriekšējo jautājumu ir noliedzoša, vai nodokļa maksātājam var atmaksāt PVN, ko tas ir samaksājis par tā organizēto spēļu un derību faktisko bruto peļņu, pamatojoties uz tiesību normām, kas nav saderīgas ar Padomes Direktīvu 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo PVN sistēmu un ar nodokļu neitralitātes principu?